

Rovdjursföreningen bör konkretisera sin syn på jakt!

Hur ställer vi oss till jakt och när kan rovdjuren få jagas? Här ges ett förslag till svar: Jakt på rovdjuren måste anpassas efter hur livskraftiga rovdjursstammarna är.

Vilda djur av olika arter ska få finnas, oavsett om de är till nytta eller besvär för oss människor. De vilda djuren är också till glädje för oss på flera olika sätt, både genom att ge oss naturupplevelser och genom att vi kan ta vara på kött och andra råvaror från dem. I det perspektivet är jakt – om den bedrivs på lämpligt vis – ett bra sätt att ta vara på delar av det som naturen kan ge oss. Jakt kan också vara befogad för att minska eller förebygga skador som en del djur kan orsaka.

Samtidigt är jakt på stora rovdjur det största hotet mot dessa arter. Och det gäller jakt som myndigheter tillåter, när den blir för omfattande, lika väl som det gäller illegal jakt. Därför är en huvuduppgift för Svenska Rovdjursföreningen att motverka alltför omfattande jakt – både tillåten och illegal.

Att jakt bedrivs på lämpligt vis innebär att den bedrivs så alla arter bevaras i långsiktigt livskraftiga populationer, så att djurens lidande minimeras, så att spridning av giftiga ämnen minimeras, och med stor hänsyn till andra former av naturupplevelser och friluftsliv.

JÄGARE MED VÅRT SYNSÄTT KAN PÅVERKA

Jag är övertygad om att det finns många jägare som delar detta synsätt. De jägarna är viktiga för oss i Svenska Rovdjursföreningen. De kan påverka synen på tjuvjakt bland sina kamrater i jaktlagen, och de kan påverka jägarorganisationerna till en bättre hållning i frågor om rovdjur och rovdjursjakt. Därför är det bra om vi kan nå fram till sådana jägare med våra budskap och argument. Särskilt bra är det att jägare med detta synsätt också vill vara medlemmar i Svenska Rovdjursföreningen.

VILL UTMÅLA OSS SOM JAKTMOTSTÅNDARE

Våra motståndare, de som vill minska rovdjurens antal och utbredning, har inte intresse av att fler tar till sig våra budskap. De försöker ibland utmåla Svenska Rovdjursföreningen som om vi skulle vara emot jakt överhuvudtaget. Om de lyckas med det, så leder det till att färre jägare tar till sig den kunskap och de argument som vi försöker sprida. Även bland människor som inte jagar själva, men som

har en positiv grundinställning till jakt, kan det bli färre som tar till sig våra argument om de tror att vi är jaktmotståndare. Och inte minst viktigt, beslutsfattare i olika positioner kan bli mindre mottagliga för våra synpunkter om de tror att vår argumentation egentligen grundas på att vi skulle vara negativa till jakt överhuvudtaget.

Jag har varit intresserad av rovdjursdebatten under stor del av mitt liv, och mitt intryck av Svenska Rovdjursföreningen har alltid varit att det är en förening med en nyanserad syn på jakt. En syn där man kombinerar en positiv grundinställning till jakt med en offensiv kritik mot avarterna – mot jakt som syftar till att hålla rovdjursstammarna alltför små och mot jaktmetoder som plågar djuren. Alltså ungefär det synsätt som jag beskrev i de tre inledande styckena ovan.

Under de senaste två åren, när jag varit mycket aktiv i föreningen, har jag blivit medveten om att en del – främst bland våra motståndare, men också en del av våra sympatisörer – istället uppfattar oss som jaktmotståndare. Jag tror det är viktigt att diskutera hur vi kan motverka den bilden. I föreningens nuvarande policies finns inget som säger att vi skulle vara emot jakt – men inte heller något som markerar att vi inte är det. Jag tror föreningen bör ha ett ställningstagande som uttrycker en positiv grundinställning – att jakt kan vara ett bra sätt för människor att ta vara på delar av det som naturen ger oss.

VILKEN JAKT PÅ ROVDJUR ÄR ACCEPTABEL?

När det gäller jakt på rovdjur, så tror jag det vore bra om vi i Svenska Rovdjursföreningen kan konkretisera vad vi tycker är acceptabelt och vad som inte är acceptabelt. En utgångspunkt som jag tror de flesta av oss delar är att möjligheten att bedriva jakt på rovdjur ska anpassas efter hur hotad eller livskraftig arten är i landet. Ju mer hotad en art är, desto mindre är utrymmet för jakt, och desto hårdare måste andra lösningar prioriteras. Men vad innebär det i praktiken?

I nuläget fokuserar vi mycket på att arbeta mot licensjakt på varg, eftersom vargen är den art bland de fyra stora som finns i minst antal, och dessutom är kraftigt inavlad och får för lite inflöde av nya gener österifrån. Vi

ifrågasätter också skyddsjakt på varg och järv när den tillåts på alltför lösa grunder, och vi ifrågasätter licensjakten på lodjur, medan vi ligger ganska lågt när det gäller björnjakt. Detta är en rimlig prioritering utifrån hur hotade respektive talrika de olika arterna är i Sverige idag.

För 15-20 år sedan var en het debattfråga i föreningen om man skulle bejaka eller motsätta sig att vargen fördes in i jaktförordningens § 28, som ger möjlighet för enskilda att utan ansökan om tillstånd avliva ett rovdjur när det angriper tamdjur. Jag är glad att föreningen i det läget, när vargen var ännu mycket mer hotad än idag, sa nej till att föra in den i § 28. Sedan dess har vargstammen ökat så pass att det inte är viktigt att få bort vargen ur § 28. Däremot är det problematiskt att paragrafen har förändrats på ett sätt som gör den lättare att använda som täckmantel för illegal jakt – ett problem som gäller alla arter i paragrafen.

2012 antog föreningens styrelse en särskild vargpolicy, där det bland våra målsättningar står att "Licensjakt på varg tillåts inte förrän stammen varaktigt uppnått gynnsam bevarandestatus". Begreppet "gynnsam bevarandestatus" innefattar att vargstammen ska vara långsiktigt livskraftig, vilket den enligt vår mening fortfarande har långt kvar till. Jag tycker det var ett bra ställningstagande.

VAD GÄLLER FÖR ARTER SOM ÄR MER ELLER MINDRE LÅNGT IFRÅN MÅLET?

Men om vi då accepterar licensjakt när vargen uppnått gynnsam bevarandestatus, gäller det även de andra stora rovdjuren? Och hur ser vägen dit ut – går det att tydliggöra vilken jakt som är acceptabel för arter som befinner sig mer eller mindre långt ifrån målet?

Om vi vill formulera ett sammanhängande synsätt kring detta, så tror jag vi att vi helst bör utgå från av vilka olika skäl som jakt kan bedrivas, och bortse från om jakten kallas för skyddsjakt eller licensjakt. Hur omfattande jakten blir beror i hög grad på vilka skäl som anses tillräckliga för att tillåta jakt. Och även om skyddsjakt och licensjakt är viktiga begrepp i den svenska jaktlagstiftningen, så är de inte tydligt definierade. Dessutom finns inte de begreppen i den EU-lagstiftning som vi ofta stödjer oss på. Så jag menar att för-

Foto: Sven Widén

eningens principiella synsätt behöver inte hängas upp på de begreppen.

VIKTIGT ATT RÄTT DJUR JAGAS

Om jakt tillåts av ett visst skäl, för ett visst syfte, så är det också viktigt att jakten bedrivs på ett sådant sätt att den har stor möjlighet att uppnå det syftet. Om syftet exempelvis är att minska rovdjursangrepp på tamdjur, så ska jakten riktas just mot individer eller familjegrupper som angripit tamdjur. Att med hundraprocentig säkerhet avliva rätt rovdjur är sällan möjligt, men beroende på situationen finns det flera sätt att få en god sannolikhet: genom att avliva rovdjur under ett pågående angrepp, eller rovdjur som befinner sig i en inhägnad med tamdjur, eller genom att spåra upp ett rovdjur efter ett genomfört tamdjursangrepp, eller genom jakt som begränsas geografiskt tillräckligt snävt för att ha god chans att träffa rätt rovdjur.

VÅGAR VI VARA TYDLIGA OM DETTA?

Med dessa resonemang som utgångspunkt tror jag att ett rimligt synsätt, på hur utrymmet för rovdjursjakt beror på hur hotade eller livskraftiga arterna är, skulle kunna beskrivas så som i tabellen nedan. Om föreningen vågar vara så pass konkret och tydlig kring detta?

Jag tror att en sådan tydlighet skulle stärka föreningens trovärdighet i debatterna kring de jakter som vi motsätter oss. Samtidigt som den kan göra det lättare för medlemmar att förstå varför vi inte motsätter oss all jakt på stora rovdjur.

Föreningen bör dock bara ta ett sådant ställningstagande som tabellen innebär, om de flesta aktiva känner sig trygga och bekväma med att det är så man tycker. Annars kan det vara bättre att fortsätta diskutera detta internt några år, för att sedan åter pröva om man vill sätta ner foten på ett så tydligt sätt.

INTE BAKBINDA SIG

Även om man tar ställning på detta sätt, just beträffande populationsstorleken betydelse för eventuell jakt, så kommer det att finnas situationer då andra omständigheter gör att vi bör motsätta oss jakt. För en art som är kraftigt inavlad, som vargen, måste större restriktivitet gälla för jakt som kan drabba genetiskt särskilt viktiga individer. Ett annat exempel är om djurhållare vägrar vidta förebyggande åtgärder, för att försöka pressa fram beslut om jakt, då bör inte myndigheterna ge efter för sådan utpressning.

Att ta ställning för de tankar som kommer till uttryck i tabellen ska alltså inte uppfattas som att man bakbinder sig och alltid måste säga OK till varje jakt som uppfyller villkoren i tabellen.

TORBJÖRN NILSSON

Ungefärlig populationsstorlek	Utrymme för jakt
<50 djur	Endast om ett rovdjur skulle angripa en människa ska det djuret få avlivas.
> 50 djur	a) Statlig myndighet kan ge tillstånd till jakt på särskilt skadegörande individer: rovdjur som tar sig förbi väl fungerande rovdjursavvisande stängsel för att angripa tamdjur, rovdjur som angriper tamdjurslag som sällan angrips av arten och som är dyra att ersätta, och rovdjur som angripit extremt stort antal av tamdjurslag är mer vanligt för arten att angripa. b) Statlig myndighet kan ge tillstånd till jakt på djur som uppträder oroande oskyggt mot människor, om det inte hjälpt att med olika skrämselfåtgärder ändra djurets beteende.
> 100 djur	a) Enskild som ser ett rovdjur angripa inhägnade tamdjur kan få avvärja angreppet genom att döda rovdjuret. b) Enskild som ser ett rovdjur angripa frigående tamdjur, och ett av tamdjuren redan blivit dödat eller skadat, kan få avvärja angreppet genom att döda rovdjuret.
> 200 djur	Statlig myndighet kan även ge tillstånd till jakt på individ eller familjegrupp som upprepade gånger angripit tamdjur, och ytterligare angrepp inte kan förebyggas tillräckligt effektivt med andra metoder, oavsett tamdjurslag och även om antalet angripna djur inte är extremt.
> 500 djur, men inte en långsiktigt livskraftig population	a) Statlig myndighet kan även ge tillstånd till jakt på varje rovdjur som angripit tamdjur, redan efter första angreppet. b) Enskilda kan även få spåra upp och avliva rovdjur som angripit tamdjur.
Med knapp marginal en långsiktigt livskraftig population	a) Statlig myndighet kan även ge tillstånd till jakt som i förebyggande syfte utformas på ett sätt som minskar risken för angrepp på tamdjur, om detta är möjligt. b) Statlig myndighet kan även ge tillstånd till jakt som utformas på ett sådant sätt att den ska bibehålla eller öka rovdjurens skygghet för människor, om detta är möjligt.
Med god marginal en långsiktigt livskraftig population	Även jakt för andra syften kan accepteras, exempelvis för att tillvarata kött, skinn eller andra råvaror, eller för att hindra populationen att växa utöver en viss storlek. Om huvudsyftet är att hindra populationen att växa, ska jakten ändå utformas så att den även bidrar till andra syften, exempelvis genom att den i första hand riktas mot individer eller familjegrupper som angripit tamdjur.

Tabellen intill presenterar ett förslag att konkretisera hur möjligheten till jakt på stora rovdjur bör anpassas efter hur hotad eller livskraftig respektive art är i landet.